

національно свідомих українців у місцях їхнього осідку, визначних українських суспільно-державницьких діячів ХХ ст. А також вважати членів родини відомими українськими суспільно-культурницькими діячами 20–90-х рр. ХХ ст., творцями та активними діячами українських навчально-освітніх осередків, відомими діячами української музично-театральної культури 20–40-х рр. ХХ ст., а Володимира Січинського вважати одним із найбільш визначних діячів українського мистецтва ХХ ст. та одним із визначних українських графіків ХХ ст.

Одержані результати та висновки в ході монографічного дослідження свідчать про цілковите вирішення поставлених автором завдань, є обґрунтованими й мають важливе наукове значення. Автор у монографії розв'язав важливу наукову проблему вперше створивши ґрунтовний колективний (просопографічний, інтелектуальний) портрет родини Січинських-Чехівських-Січинських-Шандорів.

Все це дає підстави рекомендувати монографію Анатолія Михайловича Трембіцького до друку як наукове видання.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2305-9389/2020.20.18>

УДК 902.01:94(629.5) (477)

Андрій Петраускас

Рецензія старшого наукового співробітника Інституту археології НАН України на статтю Ю. Мазурика «Пам'ятки України – морської держави (географічні та історичні витоки давнього суднобудування) в журналі «Пам'ятки України» № 3 за 2018 р.

Стародавнє суднобудування та судноплавство відігравали важливу роль в розвитку середньовічного суспільства, впливали на розвиток торгівельних та культурних відносин, шляхи розселення та освоєння території. Не зважаючи на важливу роль стародавнього суднобудування в історії Східної Європи на сьогоднішній воно залишається недостатньо дослідженим, в науковій літературі зустрічаються протилежні точки зору стосовно оцінки ходових властивостей середньовічних суден, припущення щодо технічних характеристик стародавніх човнів носять часто дискусійний характер. Однією з основних причин означеної проблемної ситуації, на наш погляд, можна вважати практично повну відсутність на сьогоднішній день надійно задокументованих археологічних знахідок суден середньовічної доби на території сучасної України.

Зважаючи на ці обставини особливий інтерес викликає знахідка стародавнього судна поблизу с. Старосілля Маневецького р-ну Волинської обл., яка була виявлена в 2015 р. Стаття Ю. Мазурика, який приймав безпосередню участь в процесі польових досліджень унікальної знахідки присвячується детальному опису умов виявлення, залягання та розкопок. В статті детально проаналізовані морфологічні особливості артефакта, специфічні сліди на його поверхні, які утворились під час обробки деревини. Наводяться дані обстежень вітчизняних та зарубіжних лабораторій, які працювали над встановленням дати виготовлення судна та породи дерева, з якого він виготовлений.

Унікальність знахідки з с. Старосілля полягає на в значних розмірах – на території Східної Європи човни із цільного стовбура дерева довжиною понад 10 м зустрічаються досить часто. Унікальність цієї знахідки полягає тому, що зважаючи на морфологічні особливості, показники абсолютних розмірів та місце виявлення вона інтерпретується спеціалістами стародавнього суднобудування, як єдина на сьогодні знахідка на теренах Східної Європи виготовленої із цільного стовбура дерева основи крупного судні із нарощеними бортами типу лодії та чайки, які побутували в період з Х по ХVIII ст.

Стаття «Пам'ятки України – морської держави (географічні та історичні витоки давнього суднобудування)» містить значну кількість ілюстрацій, залучає значну кількість аналогів для інтепретації знахідки, використовує результати спеціальних лабораторних обстежень, виконана на належному науковому рівні.